

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİMİNSANİ ÖYKÜLERİ"

John
Napier

1550 - 1617

Yazar ve Çizer:
Bilgin Ersözülü

Yıl 1559. İskoçya'nın Merchiston bölgesindeyiz. Hasat mevsimi yeni bitmiş ve o yıl toprak bol ürün verdiği için herkes memnun. Kutlamalar yapılıyor.

Aaa! Adamlar etek giymiş,
görüyor musun Peynir?
Ha ha ha!

Gülme Simit'çğim. İskoç
erkeklerinin ulusal giysileri onlar.
Ayrıca etek değil, "kilt"
deniyor onlara.

Bölgedeki darphanenin müdürü ve aynı zamanda geniş toprakların sahibi olan Archibald Napier de ağıyla birlikte kutlamaları izlemektedir.

Bu arazilerden bir gün
sen sorumlu olacaksın John.
Kendini yavaş yavaş bu bölgeyi
yönetmeye hazırlaman
iyi olur.

Umarım o zaman da
topraktan bol ürün alır ve
halkımızın mutluluğunu
sağlarız babacığım...

Baba ve oğul arasındaki sohbet sürmektedir...

Evet oğlum. Ama bunun için
hem iyi bir yönetici olmak hem de
pek çok konuda bilgi sahibi olmak
gerekliyor.

Anlıyorum
babacığım.

E peki, şu kilt giymiş
adamin çaldığı alet tulum
değil miydi Peynir?

Onun adı gayda.
Bizim Karadeniz bölgesinde
çalınan tulum çok benzeyen
bir İskoç çalgısı.

Bizim John'a
okul yolu göründü gibi
geliyor bana Peynir!

Bana da öyle geldi
Simit'çğim.

Napier, uzun yıllar sürecektir eğitim hayatına İskoçya'da başlar. Ardından Avrupa'daki bazı
üniversitelere devam eder...

İskoçya, Fransa,
İtalya, Almanya, Hollanda...
Ama gezmiş bizim Napier!

Okumak için geziyor
çocuk!

John Napier, matematik ve kimya gibi temel bilimler alanında önemli bilgi ve deneyimler edinmiş olarak ülkesine geri döndüğünde yıl 1571'dir. Ailesine ait toprakların yönetiminde artık söz sahibidir. Gittiği okullarda öğrendiklerinden de yararlanarak yaşadığı bölgeyi geliştirmek amacıyla işe girer.

John Napier önce toprağı daha verimli hale getirmek, elde edilen ürünlerin niteliğini artırmak için çalışır. Bunun için farklı gübreleme yöntemleri dener ve bir süre sonra başarılı olur.

Gübreleme işe yaradı, bu yıl geçen yıllardan çok daha fazla ürün elde edeceğiz!

Ee? İşini bilimsel yöntemlerden yararlanarak yapan herhangi bir çiftçi de bunu başarırdı. Ne var ki?

İşte, o dönemde bu bilimsel yöntemleri kullanan insanların sayısı çok az Simit'çiğim.

Ancak ürün miktarındaki bu artış hasat sonrası yapılacak satışlarla ilgili hesapları da zorlaştırır. Matematikle zaten çok ilgili olan Napier, büyük sayılarla yapılan işlemleri kolaylaştıracak yeni bir yöntem aramaya başlar.

Bu tip hesapları yapmanın daha kolay bir yolu olmalı!

Şimdi anlaşıldı. Konu matematiğe bağlanacak galiba.

Öyle gözüküyor.

Napier bir süre sonra sayı dizileri arasında ilginç bağlantılar kurar...

Hımm!

Hımm!

Hımm!

Napier artık zamanının büyük bölümünü aritmetik ve geometrik sayı dizileriyle uğraşarak geçirir. Üzerine rakamlar yazılmış çubuklarla yapılan bir çarpma ve bölme yöntemi geliştirir. Bulduğu yöntem o dönemde hesap işlerini son derece kolaylaştırır.

Ben anlamadım bu aritmetik ve geometrik dizi meselesini.

Söyle düşün. Örneğin 4 şiddetinde bir depremle 5 şiddetinde bir deprem arasında bir kat değil, on kat fark var...

John Napier'in matematiğe duyduğu özel ilgi ve hesap yapmayı kolaylaştırma çabası, 20 yıllık bir çalışmanın sonunda meyvesini verir. Napier "Hayret Verici Logaritma Kurallarının Tanımı" adlı kitabını yayımlar. Eseri bilim dünyasından büyük ilgi görür.

O zaman 4 şiddetindeki bir depremle 6 şiddetindeki bir deprem arasında da iki değil, yüz kat fark var, öyle mi?

Evet Simit'çiğim. Bak, logaritmaya ilk adımını attın bile.

John Napier ömrü boyunca insanların yaşamını kolaylaştıracak yeniliklerin peşinde koştu. Napier'in keşfettiği logaritma, büyük sayılarla işlem yapmayı kolaylaştırdı. Logaritma, hesap makinelerinin yüzyıllar sonra ortaya çıkışına kadar tüm dünyada yaygın olarak kullanılan bir yöntem oldu.

Eh, hâlâ pek anlamadım ama olsun. Ama yararlı bir şey madem, aferin Napier Amca'ya.

Teşekkürler Napier Amca.